

Kulturdepartementet

Dato: 02.10.2019

Vår ref: 19/02919-5 tm783

Deres ref:

Innspill og kunnskapsgrunnlag til barne- og ungdomskulturmeldingen

Kirkerådet takker Kulturdepartementet for Den norske kirkes mulighet til å komme med innspill og kunnskapsgrunnlag til kulturmeldingen for barn og unge.

Moment fra Meld. St. 8 (2018-201) *Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida*

Kirkebyggene, kirkekunsten og kirkemusikken utgjør den kulturelle grunnmuren i vårt lands kulturarv og er selve fundamentet i kirken som språk- og kulturaktør og arena for kunst og kultur¹.

Kirkerådet har store forventninger til kulturmeldingen for barn og unge. Blant de overordnede kulturpolitiske målene i *Kulturens kraft – kulturpolitikk for framtida* kap. 5 vil Kirkerådet minne om følgende punkt:

- «5.4 *Ta vare på og formidle kulturarv*
- 5.5. *Relevans og representativitet*
- 5.6 *Tilgjenge og deltaking*
- 5.7 *Møteplassar og fellesskap*
- 5.9 *Språk som kulturberar*»

Den norske kirke ønsker å bidra til at disse målene blir nådd gjennom vårt arbeid innen kunst og kultur for barn og unge.

Den norske kirke som landsdekkende språk- og kulturaktør og arena

Den norske kirke er en landsdekkende organisasjon med et nasjonalt, regionalt og lokalt administrativt apparat med opptil flere kirkebygg i alle lokalmiljø. Her drives et betydelig barne- og ungdomsarbeid innen kunst og kultur. Dette mener vi bør løftes frem i kulturmeldingen for barn og unge på lik linje med andre aktører når det pekes på konkrete eksempler.

Riksantikvaren beskriver Den norske kirkes ca. 1 600 kirker som Norges største kunstgalleri med sin arkitektur, utsmykning, inventar og utstyr. Disse kirkene betjenes i underkant av 1 000 fast ansatte kirkemusikere/kantorer i ulik stillingsprosent og drøyt 16 000 frivillige medarbeidere innen kultur- og konsertarbeid. Her er det verdt å bemerke at fra 2017 til 2018 stod kirkens kulturfrivillighet for drøyt halvparten av veksten i hele kirkens frivillighetsarbeid.

¹ Jf. NOU 2013:4 *Kulturutredning 2014* side 28 og 312.

Den norske kirke hadde i 2018 i underkant av 1,5 mill. publikummere på besøk til over 11 000 konserter. I tillegg har kirken drøye 300 000 publikummere til nesten 3 000 andre kulturarrangement. Kirkens korvirksomhet omfatter 551 barnekor med nesten 20 000 kormedlemmer. Kor for voksne ligger noe i underkant av dette både i antall kor og kormedlemmer.

Den jevne veksten i kirkens kulturarbeid har potensiale i seg til å fortsette. Rapporten *Kulturarenaer 2016: Kartlegging av kulturaktiviteter og kulturarenaer i norske kommuner*, gjort av Uni Research Rokkan-senteret, dokumenterer i tillegg at Den norske kirke har en økt bruk av profesjonelle aktører, og at kirken opprettholder sin posisjon som attraktiv arena for kunst og kultur.

Den norske kirke er en samfunnsaktør med bokmål, nynorsk, samiske språk og tegnspråk som administrasjonsspråk og i menighetslivet. Dette kommer særlig til uttrykk gjennom gudstjenestenes liturgier og i salmeboken. I kirkens kulturarbeid er det viktig at barn og unge blir møtt og får uttrykke seg gjennom sitt morsmål da språk er ytringskultur som gir gjenkjennelse og nærhet. Det skaper stolthet og trygghet for enkeltmennesket å kunne ytre seg på sitt morsmål innen samfunnsliv og i det offentlige rom; jf. St. meld. 25 *Humaniora i Norge* som fremhever «betydningen av identitet, verdier, religion, kultur, etikk og språk» innen humaniora da «forståelse av kunstopplevelser åpner for erfaringer og innsikt som ikke er direkte tilgjengelig på andre måter.» (Kap. 1.1). Det er et sterkt ønske for Den norske kirke å ivareta sitt samfunnsoppdrag som språkaktør i Norge, også for fremtiden.

Utfordringer, arbeidsdeling- og samarbeid og forslag til konkrete tiltak

På Ungdommens kirkemøte i 2017 sak 05/17 *Kultur*, ble det understreket at de unge ønsket å bli hørt og sluppet til i kirken med tiltak initiert, utviklet og gjennomført av dem selv. Noen ganger trenger de imidlertid støtte og veiledning av voksne. De oppfordret også kirken og dens samarbeidsparter til å samarbeide og utnytte hverandres ressurser bedre innen kunst og kultur. Dette arbeidet er påbegynt på ulike nivåer i kirken og i samarbeid med relevante aktører.

Kirkerådet ønsker å løfte frem følgende ulike tiltak innen kunst og kultur i kirken for barn og unge:

1. Kulturskoletilbud

De fleste kulturskoler opplever å måtte si nei til elever da de ikke har plass- og/eller lærerkapasitet til alle søkerne. Dette er en trist beskjed å få for et ungt menneske. Norges KFUK-KFUM tok derfor i 2017 initiativ til å starte opp kulturskole for barn og unge i Oslo og Bærum hvor kirkene er øvingsarena, se <https://kfuk-kfum.no/om-oss/nyheter/kfuk-kfum-starter-kulturskole>. Et slikt samarbeid bør kunne etableres også andre steder i landet da flere kirkemusikere allerede underviser i kommunenes kulturskole, kirkens lokaler bør kunne stilles til disposisjon og KFUK-KFUM er en landsdekkende organisasjon med etablert samarbeid med Den norske kirke.

I noen kommuner opplever imidlertid kirkemusikerne det noe vanskelig å få etablert et samarbeid mellom kirken og kulturskolen. Det synes vi er trist da kirkemusikernes kompetanse og kirkerommets kvalitet som kulturell arena for utfoldelse og mestring bør være en del av mangfoldet innen kulturfeltet for barn og unge.

2. Rekruttering til kirkemusikerutdanning og korarbeid

Den norske kirkes kirkemusikere utgjør den største gruppen fast ansatte profesjonelle musikere i Norge. En god del av dem er samtidig del av vårt profesjonelle musikkliv. Flere av kirkemusikerne driver orgelklubber med orgelundervisning for barn og unge, noe av dette arbeidet er en del av kommunenes kulturskoletilbud. Flere kirkemusikere har ansvar for kirkens korarbeid. Samarbeid med bl.a. Ung kirkesang står sterkt i dette arbeidet. Noen kirkemusikere har også korskoler; f.eks. korskolene på Nøtterøy, i Bodø, Bragernes, Vardåsen og Hønefoss.

For å øke rekrutteringen til organister i kirken har Kirkerådets prosjekt *Pilegrim i orgelsko* 2016-2019 samarbeidet med flere kirkemusikkfestivaler. Samspill og improvisasjon er to viktige komponenter i prosjektets opplæring og konsertvirksomhet som også har master class-tilbud med profesjonelle utøvere, se www.kirken.no/pio og www.instrumenterifokus.no/instrumenter/orgel. For tiden arbeides det med evaluering av tiltaket med tanke på fast drift.

Kirkens kor- og orgelskolearbeid utgjør en betydelig del av kulturtilbudet til barn og unge i lokalsamfunnet. Alle disse tiltakene bør i sterkere grad synliggjøres i kommunens aktivitetstilbud. Flere av kirkemusikerne vil i større grad enn nå kunne være en ressurs for kommunens kulturskoletilbud og annen aktivitet i lokalsamfunnet.

3. Film

På den filmpolitiske konferansen under Filmfestivalen i Haugesund i år, fikk man høre at 1 av 4 ungdommer går på kino hver måned. 73 % av barn og 70 % blant ungdom strømmer ukentlig Netflix. Det finnes imidlertid få arenaer hvor barn og unge kan prate med hverandre og andre voksne om det de ser på kino og på Netflix. Kirken i Bø i Telemark har i flere år hatt et samarbeid med den lokale kinoen om en årlig filmfestival for ungdom. I samarbeid med Edda kino startet Vår Frelser kirker, Haugesund kirkelige fellesråd og Norges KFUK-KFUM opp filmfestivalen *UngFilm* for ungdom mellom 13-18 år i 2018. Initiativet kom fra de unge, se <https://kirken.no/nb-NO/fellesrad/haugesund-kirkelige-fellesrad/nyheter/samarbeider-om-filmfestival-for-ungdom/>.

Damaris Norge har fått prosjektmidler av Den norske kirkes trosopplæringsmidler til å utvikle videoserier som skal gi hjelp til livstolkning og livsmestring i møte med aktuelle spørsmål, innvendinger og livssynsalternativer til kristen tro, se her: <https://www.damaris.no/prosjektmidler-til-apologetiske-filmer/>. Damaris Norge har også lenke til Kjetil Fyllings filmblogg hvor barn og unge kan snakke om film og serier, se her: <https://snakkomfilm.no/>

Det er grunn til å tro at Den norske kirke i samarbeid med lokale kinoer, Damaris Norge, Norges KFUK-KFUM og andre barne- og ungdomsorganisasjoner kan etablere lignende tilbud flere steder i landet.

4. Den kulturelle skolesekken (DKS)

I St.meld. nr. 8 (2007-2008) *Kulturell skolesekk for framtida* slo regjeringen fast at religiøse institusjoner og trossamfunn også må regnes med som viktige ressurser innen DKS². Dessverre har ikke Den norske kirke opplevd det like lett å få forståelse for kirkens engasjement og ønske om et kirke-/skolesamarbeid innen ordningen. Hederlige unntak finnes som f.eks. Møre bispedømme og Møre og Romsdals fylkeskommune. De har inngått en intensjonsavtale om at det skal være minst én – 1 – kirkelig DKS-produksjon i året i fylket. Ankenes menighet i Sør-Hålogaland bispedømme er et annet vellykket samarbeid mellom kirke, skole og DKS, se f.eks. her: <https://www.facebook.com/events/rundt-om-r%C3%B8dstrupen/385067575404359/>.

Det er utviklet kirkelige DKS-produksjoner innen flere kunstheter: drama, fortelling, dans, visuell kunst, kirkekunst, kombinasjon av orgel og scenekunst, pilegrimsfortelling, lokalhistorie om et kirkested og selve kirkebygget. En DKS-produksjon er imidlertid en økonomisk risikosport og en ressurskrevende administrativ oppgave for produsenten. Da er det forståelig at en lokal menighet ikke uten videre har kapasitet og risikovillig kapital til å satse på slike prosjekt uten å ha garanti for at produksjonen vil bli tatt opp i DKS. Vi ber

² «Det aukande mangfaldet i samfunnet skal gjerast kjent for og formidlast til born og unge, og i Den kulturelle skulesekken. Den kulturelle skulesekken må romme eit like stort mangfald som det berarane av sekken utgjør. Kunst og kultur som gjev rom for å oppleve religiøse tradisjonar og uttrykk, både frå kristen tru og anna religiøs tru, er òg viktig i Den kulturelle skulesekken.» punkt 4.6 *Kulturelt mangfald*.

derfor om at tilgangen til DKS-midler og administrasjonen av dem evalueres med tanke på å gjøre det enklere for aktører som kirken og utøvende kunstnere å bli delaktige produsenter.

Vi ønsker departementet lykke til med utarbeidelsen av barne- og ungdomskulturmeldingen og ser frem til å lese den.

Med vennlig hilsen

Ingrid Vad Nilsen
Direktør

Jan Christian Kielland
Avd.dir. – kirkefagavd.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Kulturdepartementet